

Čezmejno sodelovanje obmejnih splošnih knjižnic za slovenske manjšine¹

Cross-border cooperation of the public libraries for Slovenian minorities

Blažka Kunc, Katarina Švab

Oddano: 15. 3. 2023 – Sprejeto: 12. 6. 2023

1.01 Izvirni znanstveni članek
1.01 Original scientific article

UDK 027.3:341.221

DOI <https://doi.org/10.55741/knj.67.1-2.2>

Izvleček

Namen: Slovenske splošne knjižnice čezmejno sodelujejo s splošnimi knjižnicami v sosednjih državah, z namenom zagotavljanja Slovencev, ki živijo izven meja Slovenije, stik s slovensko pisano besedo. V raziskavi nas je zanimalo, na katerih področjih slovenske splošne knjižnice čezmejno sodelujejo s knjižnicami v sosednjih državah.

Metodologija/pristop: Za namen raziskave smo izvedli analizo, pri katerih skupnih storitvah, projektih in dejavnostih čezmejno sodelujejo slovenske splošne knjižnice za Slovence v sosednjih državah. Opravili smo analizo vsebine javno dostopnih dokumentov na spletnih straneh in objav na družbenem omrežju Facebook petih slovenskih splošnih knjižnic: Koroška osrednja knjižnica Ravne na Koroškem, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper in Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota. Analizirali smo obdobje od 2015 do 2022.

Rezultati: Analiza storitev, projektov in dejavnosti kaže na precej pestro čezmejno sodelovanje slovenskih splošnih knjižnic s knjižnicami v sosednjih državah in ponudbo storitev za Slovence v sosednjih državah. Obmejne knjižnice z medsebojnim sodelova-

---

¹ Članek je nastal na podlagi magistrskega dela Blažke Kunc z naslovom Analiza sodelovanja obmejnih knjižnic na primeru Koroške osrednje knjižnice Ravne na Koroškem in Slovenske študijske knjižnice Celovec (Kunc, 2022), pod mentorstvom doc. dr. Katarine Švab.

njem ponujajo številne storitve različnim uporabniškim skupinam, med njimi pa prevladujejo projekti za spodbujanje branja.

Omejitve raziskave: Raziskava ne vključuje uporabnikov knjižnic v čezmejnih in slovenskih splošnih knjižnicah. Z uporabniško analizo bi pridobili dragocene podatke o storitvah knjižnic z uporabniškega vidika.

Izvirnost/uporabnost raziskave: Rezultati raziskave so lahko v pomoč vsem slovenskim obmejnim knjižnicam ter nudijo premislek o možnostih za boljše knjižnicam pri čezmejnem sodelovanju. Raziskav o čezmejnem sodelovanju je namreč zelo malo in opravljena raziskava omogoča izhodišča tudi za nove.

Ključne besede: splošne knjižnice, obmejne knjižnice, čezmejno sodelovanje, dvojezičnost, bralna pismenost

Podatkovni set: Vsi raziskovalni podatki, na katerih temeljijo rezultati, so na voljo kot del članka in niso arhivirani v nobenem drugem viru.

Abstract

Purpose: Slovenian public libraries cooperate across borders with public libraries in other countries to provide Slovenians living outside Slovenia with access to the written word in mother tongue. In the survey, we were interested in which areas Slovenian public libraries cooperate with libraries in neighbouring countries across borders.

Methodology/approach: We analysed which joint services, projects and activities Slovenian public libraries offer for Slovenians in neighbouring countries by cooperating across borders. We analysed publicly available documents and Facebook posts on cross-border cooperation of five Slovenian public libraries: The Dr. Franc Sušnik Central Carinthian Library, The Miran Jarc Public Library Novo mesto, The France Bevk Public Library Nova Gorica, The Srečko Vilhar Central Library Koper and Murska Sobotna Regional and Study Library. The analysed period was 2015-2022.

Results: The analysis of services, projects and activities shows that Slovenian general libraries cooperate with libraries in neighbouring countries across borders and offer a wide range of services to Slovenians in neighbouring countries. The cross-border libraries offer a wide range of services to different user groups through their cooperation, with reading promotion projects predominating among them.

Research limitation: The survey does not include library users in the public libraries in Slovenia and across borders. User analysis would provide valuable information on library services from the user's perspective.

Originality/practical implementation: The results of the survey can be helpful for all Slovenian libraries near borders and provide reflection on possibilities for improvement for libraries in cross-border cooperation. There are very few studies on cross-border cooperation and the survey also provides a starting point for new ones.

Keywords: public libraries, border libraries, cross-border cooperation, bilingualism, reading literacy

Data set metadata: All research data underlying the results are available as part of the article and no additional source data are required.

1 Uvod

Slovinci zaradi zgodovinsko-političnih, gospodarskih, ekonomskih in drugih razlogov živijo in delujejo tudi izven meja Slovenije, v obmejnih območjih (najpogosteje kot pripadniki avtohtone slovenske narodne skupnosti v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem, kjer so jim priznane manjšinske pravice) in širom sveta. Pomembno je, da Republika Slovenija skrbi za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika in kulture ter narodne identitete med Slovenci v zamejstvu in po svetu.

Prav zato tudi delovanje splošnih knjižnic ni omejeno zgolj na območje Republike Slovenije. Zakon o knjižničarstvu (ZKnj, 2006) določa delovanje slovenskih splošnih knjižnic tudi v obmejnem območju. »Splošne knjižnice, ki pokrivajo obmejna območja, zagotavljajo dostop do knjižničnega gradiva tudi Slovincem v zamejstvu, tako da jim omogočajo izposojajo, v sodelovanju z osrednjimi knjižnicami Slovencev v zamejstvu za njihove potrebe izvajajo nakup gradiv v Sloveniji ter pomagajo pri razvoju knjižnic slovenske manjšine v sosednjih državah.« Obmejne slovenske splošne knjižnice imajo tako zelo pomembno vlogo pri skrbi za stik zamejcev s slovenskim jezikom, dvigu bralne pismenosti ter dostopu do knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku.

Izven meja Slovenije torej delujejo slovenske knjižnice in knjižnice, ki imajo knjižnično gradivo v slovenskem jeziku za Slovence. Knjižnice bi lahko delili na slovenske knjižnice, izseljeniške knjižnice in knjižnice, ki vključujejo v svojo knjižnično zbirko tudi slovensko gradivo. V prvo skupino sodijo knjižnice v tujini, ki so opredeljene kot slovenske knjižnice: Narodna in študijska knjižnica Trst ter Slovenska študijska knjižnica v Celovcu, ki prejemata tudi obvezni izvod (Zakon o obveznem izvodu (ZoiPub, 2009), in Slovenska knjižnica Damirja Feigla Gorica. V drugi skupini pa so knjižnice s slovenskim gradivom, v zamejstvu in po svetu. Nekatere med njimi bi glede na tip knjižnice uvrstili tudi med društvene knjižnice. Te delujejo oz. so delovale v Argentini, Združenih državah Amerike in Avstraliji, na Švedskem, v Črni Gori in Srbiji (Švent, 2007). Imamo pa tudi knjižnice, ki v svoje knjižnične zbirke vključujejo slovensko gradivo za pripadnike slovenskih narodnih manjšin (npr. knjižnice v Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem itd.).

Področje čezmejnega sodelovanja slovenskih z zamejskimi in tujimi knjižnicami je v splošnem dokaj slabo proučevano. Namen prispevka je prikazati obmejno (so)delovanje slovenskih splošnih knjižnic. S partnerskimi knjižnicami čezmejno sodelujejo naslednje knjižnice: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper sodeluje z Narodno in študijsko knjižnico Trst; Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto z Gradsko knjižnico »Ivan Goran Kovačić« Karlovac; Goriška knjižnica Franceta

Bevka Nova Gorica z Narodno in študijsko knjižnico Trst in Slovensko knjižnico Damirja Feigla Gorica; Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem s Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu. Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota ima svojo potujočo knjižnico, ki je prisotna tudi v zajedstvu, na Madžarskem.

2 Pregled literature

Slovenske splošne knjižnice sodelujejo in se povezujejo mednarodno, tako z zamejskimi knjižnicami, knjižnicami ob meji, s knjižnicami v sosednjih državah in v državah po svetu, v okviru različnih projektov ali pobud, kot je npr. NAPLE Sister Libraries (Sabolović-Krajina, 2019; Onifade in Bridges, 2018). Sodelujejo na področju širjenja bralne pismenosti, bralne kulture, razvijanja medkulturnega dialoga ter zagotavljanja dostopa do knjižničnega gradiva in povečanja zanimanja za obisk knjižnic. Splošne knjižnice skrbijo tudi za svoje narodne manjšine, njihovo delovanje se razlikuje od velikosti narodnih manjšin v svoji in sosednjih državah in je odvisno od finančne podpore (matične) države. O skrbi splošnih knjižnic za pripadnike narodnih manjšin v evropskih državah zasledimo različne prispevke, ki osvetljujejo vidike manjšin, npr. na Švedskem (Hansson, 2011) in na Hrvaškem (Sabolović-Krajina, 2019). Hanasson (2011) je opravil raziskavo med švedskimi knjižničarji, ki skrbijo za pet narodnih manjšin, in izpostavil, da je največja pomanjkljivost zagotavljanje knjižničnega gradiva v jeziku manjšin. Prav tako so bile opravljene raziskave o količini knjižničnega gradiva v jeziku narodnih manjšin (npr. na Norveškem: Jurkowski, 2010). Z uporabniško študijo so ugotovili, da pripadniki narodnih manjšin na Hrvaškem manj pogosto obiskujejo splošno knjižnico, saj bi si želeli več gradiva v svojem maternem jeziku, čeprav imajo kar 9 knjižnic, ki skrbijo za narodne manjšine na Hrvaškem (Faletar Tanackovic, Lacovic in Stanarevic, 2011; Faletar, Faletar Tanacković in Lacović, 2012). Nekatere knjižnice namenjajo posebno pozornost etničnim in narodnostnim skupinam, kot npr. knjižnice na Češkem, vendar se soočajo z neprimernim obnašanjem določenih etničnih skupin, kar knjižnice postavlja pred velike izzive (Vávrová, Hrubeš in Čáp, 2016). Manj pa je zapisanega o čezmejnem sodelovanju. V nadaljevanju so predstavljeni nekateri projekti in dejavnosti knjižnic, ki so spodbujali čezmejno sodelovanje.

Danska centralna knjižnica za južni Schleswig (The Danish Central Library for South Schleswig), s sedežem v Flensburgu v Nemčiji, zadovoljuje informacijske in kulturne potrebe za približno 50.000 Dancev, ki prebivajo v Nemčiji – na nemški strani dansko-nemške meje (Hancks, 2011). Ta knjižnica je eden od mnogih dobrih primerov na svetu, kako lahko knjižnica narodnim manjšinam

nudi izobraževalne in kulturne storitve, povezane z njihovo matično domovino, hkrati pa aktivno spodbuja državljansko udejstvovanje v državi, kjer trenutno živijo. Edinstvenost te splošne knjižnice je v visoki stopnji državljanske angažiranosti njenih uporabnikov. Knjižnica ima posebno odgovornost, da med svojimi uporabniki spodbuja dansko kulturo. V ta namen organizira širok spekter tečajev, delavnic, študijskih krožkov in drugih izobraževanj, ki udeležencem nudijo bogate možnosti za povezovanje z dansko dediščino ter odnos do nje (Hancks, 2011). Ena najbolj priljubljenih storitev, ki jih ponuja Danska centralna knjižnica za južni Schleswig, pa je program potujoče knjižnice. Dve vozili potujeta po južnem Schleswigu in se redno ustavljata v več šolah, vrtcih in centrih za starejše občane ter na domovih in na ta način prebivalcem nudita dostop do knjižničnega gradiva (Hancks, 2011; 2014). Schleswigova zbirka, ki je del domoznanske zbirke, vsebuje več kot 50.000 enot gradiva, ki dokumentirajo zgodovino celotnega Schleswiga, s poudarkom na zbiranju gradiva o danski manjšini v Nemčiji (Hancks, 2011; 2014).

Predstavljena sta tudi projekta splošnih knjižnic na Irskem in v Veliki Britaniji ter v Združenih državah in Mehiki, ki sicer ne skrbita za narodno manjšino, ampak gre za čezmejno sodelovanje. V okviru projekta »Inspiring Readers« so na Irskem in v Veliki Britaniji razvijali dejavnosti za branje in vključevanje raznolikosti ter promovirali knjižnice kot prijetna okolja (Peoples in Ward, 2007). Uporabnike so spodbujali tudi k širjenju bralnih izkušenj in boljših odnosov v skupnosti, sprave in medsebojnega razumevanja. Zaposleni so pri evalvaciji projekta izpostavili prednosti, kot so izmenjava strokovnega znanja in dobrih praks ter idej zaposlenih, izboljšanje razumevanja in nabiranje izkušenj s kulturno raznolikostjo, poudarili pa so tudi, da so bili spodbujeni k uporabi novih znanj in k načrtovanju tovrstnih dogodkov v knjižnicah (Peoples in Ward, 2007). Sodelovali sta tudi knjižnica v Združenih državah Amerike, in sicer The San Diego Public Library (SDPL), in Instituto Municipal de Arte y Cultura (IMAC) v Mehiki, ki skrbi za delovanje muzejev, knjižnic ter drugih kulturnih ustanov v Tijuani (Miller, 2015). Predstavniki obeh institucij so začeli načrtovati skupne dogodke in se dogovorili o sodelovanju SDPL ter gostovanju dveh njenih avtorjev v okviru Tijuaninega knjižnega festivala. Sodelujejo tudi pri projektu One Book v San Diegu, ki se je tako razširil onkraj meje. V IMAC in SDPL so se pogovarjali o tem, kako lahko ustvarijo močno čezmejno knjižnično zaveznitvo (Miller, 2015). V čezmejno sodelovanje se vključujejo visokošolske knjižnice, kot npr. med Kanado in Združenimi državami Amerike. Bordonaro (2017) je tako raziskovala primer čezmejnega sodelovanja med univerzitetno knjižnico Brock v Kanadi in knjižnico na državni univerzi New York v Buffalu, v Združenih državah Amerike. To nakazuje tudi, da te knjižnične povezave ponujajo knjižničarjem edinstven način dela z mednarodnimi študenti. Na tak način ponujajo različne storitve študentom na obeh straneh meje, kot so na primer dostop do virov v tiskani obliki

in na spletu, osebno srečanje s knjižničarji, ki jih študentje prosijo za pomoč pri iskanju relevantnega gradiva za svoje raziskovalne naloge, in uporaba drugih knjižničnih storitev, kot je na primer medknjižnična izposoja, ki jim pomaga pri bolj kakovostnem učenju in raziskovanju (Bordonaro, 2017).

Verjetno je čezmejnega sodelovanja v tujini precej več, kot pa je opisanega v literaturi. V nadaljevanju smo zato posebno skrb posvetili sodelovanju slovenskih splošnih knjižnic s čezmejnimi knjižnicami v sosednjih državah, s poudarkom na skrbi za slovensko narodno manjšino, ki živi v sosednjih državah. Meje med Slovenijo in sosednjimi državami so zelo raznolike tako iz naravnogeografskega kot tudi političnega pogleda. Prav tako so zelo različno urejene manjšinske pravice zamejskih Slovencev in Slovencev, ki živijo v sosednjih državah, pri tem pa ima pomembno vlogo tudi njihova organiziranost v sosednjih državah. Pravna enakost vseh ljudi v posamezni državi pa (še) ni dovolj za uresničevanje in varovanje pravic manjšin, navaja Brezovnik (2011). Manjšine namreč ne morejo ohranjati svojih etničnih značilnosti, kulture in tradicije, če jim tega ne omogočijo »posebne« manjšinske pravice. Med drugimi so to pravice do uporabe svojega jezika (zasebno in v javnosti), do ohranjanja in razvijanja lastne kulture in ohranjanja stikov z »matičnim« narodom (Brezovnik, 2011).

Slovenska manjšina v sosednjih državah skozi zgodovino ni bila ustrezno zaščitena (Brezovnik, 2011). »Pozitiven koncept pravne zaščite manjšin na Madžarskem je zaznan šele po letu 1990, v procesu za vključitev v Evropsko unijo, Italija pa temu področju ni posvečala ustrezne pozornosti vse do sprejema zaščitnega zakona leta 2001. Tudi Avstrija ima še vedno težave pri izpolnjevanju pravic iz 7. člena Avstrijske državne pogodbe. Slovenska manjšina v Avstriji bi potrebovala višjo stopnjo pravnega in dejanskega varstva, saj število slovensko govorečih avstrijskih državljanov konstantno upada zaradi nemškega nacionalnega pritiska in izobraževalnega sistema, ki otrokom ne omogoča, da bi se dovolj dobro naučili slovenskega jezika, niti jim v zadostni meri ne privzgoji slovenske identitete. Slovenci na Hrvaškem pa so precej prezrta slovenska skupnost, ki nima zagotovljene niti minimalne manjšinske zaščite pri ohranjanju njihove specifične kulture in identitete (Brezovnik, 2011).

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (2006) v 9. členu opredeli, da mora Republika Slovenija (RS) skrbeti za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika ter kulture, za ohranitev kulturne dediščine in narodne identitete med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Tudi 26. člen Zakon o knjižničarstvu (2001) definira knjižnično dejavnost na obmejnem območju: »Splošne knjižnice, ki pokrivajo obmejna območja, zagotavljajo dostop do knjižničnega gradiva tudi Slovincem v zamejstvu, tako da jim omogočajo izposajo, v sodelovanju z osrednjimi knjižnicami Slovencev v zamejstvu za njihove potrebe

izvajajo nakup gradiva v Sloveniji ter pomagajo pri razvoju knjižnic slovenske manjšine v sosednjih državah. Splošne knjižnice pripravijo tudi program dejavnosti v sodelovanju z nacionalno knjižnico.« Ministrstvo za kulturo RS zato finančno podpira programe razvoja knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih in nakup knjižničnega gradiva, da se Slovencem v tujini, pripadnikom slovenske narodne skupnosti na obmejnem območju v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem, omogoči splošno dostopnost do knjižničnega gradiva, informacij in storitev v slovenskem jeziku (Gujtman, 2017). Financirana je tudi digitalizacija domoznanskega gradiva, ki ga objavljajo na portalu Kamra in dostop do e-knjig na portalu Biblos. Le s finančno podporo je mogoče razvijati bralno kulturo, povečati stopnjo bralne pismenosti v materinščini ter spodbujati uporabo knjižnic. Poleg tega pa se izvršujejo tudi cilji te dejavnosti na obmejnih območjih, ki predstavljajo vzdrževanje slovenskega kulturnega prostora oz. identitete slovenskega naroda, omogočajo razvoj medkulturnega dialoga, promovirajo slovensko kulturo in jezik ter povečujejo jezikovno osveščenost rabe slovenskega jezika med pripadniki slovenske narodne skupnosti v zamejstvu. Ob tem pa zagotavljajo javno dostopnost vsebin, informacij in podatkov na spletnih straneh knjižnic, in sicer o delovanju splošne knjižnice za podporo razvoja knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih (Gujtman, 2017).

3 Raziskovalna vprašanja

Namen prispevka je prikazati, kakšno je stanje na področju čezmejnega sodelovanja slovenskih knjižnic, in na konkretnem primeru proučiti, kje so priložnosti za izboljšave v prihodnosti. To tematiko smo želeli proučiti, saj smo po pregledu literature ugotovili, da je na tem področju v Sloveniji zelo malo raziskanega.

Ob tem smo si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kakšno je čezmejno sodelovanje obmejnih splošnih knjižnic za slovenske manjšine v sosednjih državah (Avstrija, Italija, Madžarska, Hrvaška)?
- Kako poteka sodelovanje slovenskih obmejnih knjižnic s knjižnicami v sosednjih državah? Na katerih področjih knjižnice medsebojno sodelujejo in si pomagajo?
- Kakšno je mnenje knjižničarjev oziroma zaposlenih o sodelovanju teh dveh knjižnic?
- Kakšne spremembe in izboljšave bi bile dobrodošle in kakšne so nadaljnje možnosti sodelovanja?

3.1 Metodologija

Na podlagi raziskovalnih vprašanj smo za prikaz analize stanja uporabili gradivo, ki je javno dostopno na spletnih straneh splošnih knjižnic (npr. letna poročila) in v objavah na družbenem omrežju Facebook slovenskih splošnih knjižnic v obdobju 2015–2023. Za analizo smo uporabili metodo analize vsebine. Iskali smo naslednje vsebinske kategorije: dejavnosti za otroke, dejavnosti za mlade, dejavnosti za odrasle, (brezplačno) članstvo za slovence v sosednjih državah, medknjižnična izposoja, izgradnja knjižnične zbirke, potujoča knjižnica – bibliobus, domoznanska dejavnost, ostala področja sodelovanja. Pozorni smo bili tudi na poimenovanja dejavnosti.

Za dodatna pojasnila in novejšje informacije smo prek telefona ali elektronske pošte zaprosili knjižničarje v posameznih slovenskih knjižnicah (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Koroška osrednja knjižnica Ravne na Koroškem, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja v Kopru) in knjižnicah izven ozemlja Slovenije (Narodna in študijska knjižnica Trst, Slovenska študijska knjižnica v Celovcu).

4 Analiza čezmejnega sodelovanja obmejnih splošnih knjižnic za slovenske manjšine v sosednjih državah

V poglavju so predstavljeni rezultati analize stanja storitev in dejavnosti, ki se izvajajo za Slovence v zamejstvu in sosednjih državah. Za celovitejšo sliko vključujemo tudi nekatere navedbe iz literature.

Sodelovanje slovenskih knjižnic s čezmejnimi knjižnicami je predstavljeno v Tabeli 1 in v splošnem temelji na skupnem članstvu, sodelovanju pri izposoji gradiva (npr. brezplačno članstvo, izposoja e-knjig v Biblosu), dostopu do podatkovnih zbirk, domoznanstva (digitalizacija domoznanskega gradiva), kreiranju vsebin na različnih domoznanskih portalih (npr. Kamra, Obrazi slovenskih pokrajin, spletni bibliografski leksikon (Primorci.si)) ali portalih za spodbujanje branja (npr. Dobreknjige.si) ter projektih za spodbujanje branja. Sodelovanje krepijo z različnimi strokovnimi srečanji in prireditvami, kot so na primer predstavitve knjig, literarni večeri, izmenjave razstav itd.

4.1 Sodelovanje slovenskih splošnih knjižnic s slovenskima knjižnicama v Italiji

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper (Biblioteca centrale Srečko Vilhar Capodistria) in Goriška knjižnica Franceta Bevka aktivno sodelujeta z Narodno in študijsko knjižnico (NŠK) v Trstu, ki je osrednja knjižnica Slovencev v Italiji (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, b. d.). Leta 1989 sta se NŠK-ju priključili še knjižnici Odsek za zgodovino in etnografijo in Slovenska knjižnica Damirja Feigla v Gorici.

Mladim je namenjeno tekmovanje Berimo z Rovko Črkolovko, projekt Osrednje knjižnice Srečka Vilharja, ki je v šolskem letu 2016/17 prvič prečkalo mejo z Italijo. V šolskem letu 2017/18 je sodelovalo 52 otrok iz petih mestnih osnovnih in nižjih srednjih šol (Narodna in študijska knjižnica, b. d.). Priljubljene so tudi delavnice LegoZgodbe, ki jih izvajajo knjižničarke NŠK (Združenje splošnih knjižnic, 2020). LegoZgodbe izvajajo v Mladinskem oddelku NŠK in v slovenski šoli v Špetru, in sicer za otroke od 9. do 12. leta starosti (Gujtman, 2017). V letu 2021 so za 5. razrede goriških osnovnih šol v Feiglovi knjižnici, v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka, organizirali kreativne delavnice, pri katerih so se otroci naučili osnov risanja stripov (Poročilo NŠK, 2022).

Zelo pomembna je potujoča knjižnica oz. bibliobus Goriške knjižnice Franceta Bevka, ki mesečno obišče Špeter, Doberdob in Bračan. Tem prebivalcem, ki obiskujejo bibliobus, nudijo možnost brezplačne članarine ter brezplačno izposojajo e-knjig. Konec leta 2016 je bilo tako v obeh krajih skupaj kar 400 aktivnih članov, k branju knjig v slovenskem jeziku pa s pomočjo bibliobusa spodbujajo predvsem otroke in zamejske šolarje, ki so trenutno njihovi najštevilčnejši obiskovalci (Goriška knjižnica Franceta Bevka, 2018; 2019). Na bibliobusu je večje število brezplačnih slikanic, ki so jih prejeli v okviru projekta Nihče ni izvzet – Nessuno escluso. Društvo Damatra iz Vidma je knjižnici in šolam v Nadiških dolinah podarilo 36 brezplačnih slikanic oz. t. i. tihe knjige, ki nimajo besedila in so namenjene predvsem najmlajšim (Goriška knjižnica Franceta Bevka, b. d.).

Bralnice pod slamnikom izpostavljajo povezovanje različnih dejavnikov v okolju – v njihovem primeru v okolju, ki je obmejno, spodbujajo povezovanje z zamejskimi Slovenci. Goriška knjižnica Franceta Bevka je v soorganizaciji z Založbo MIŠ leta 2016 vključila tudi otroke iz Osnovne šole Prežihovega Voranca Doberdob, kjer so se srečali s pisateljico Natašo Konc Lorenzutti, v letu 2017 pa s pisateljem Slavkom Preglom. Leta 2018 so se s pisateljem Žigo X Gombačem in ilustratorjem Ivanom Mitrevskim podali na obisk k učencem Osnovne šole Ljubka Šorli v Romjanu. To sodelovanje spodbuja in krepi bralno pismenost ter

motivacijo za branje v slovenskem jeziku (Goriška knjižnica Franceta Bevka, b. d.). Za mlade in z mladimi v okviru projekta Top Tip v Centru srečanje z izbranimi gosti mladi pripravijo in vodijo sami, na dogodku pa lahko prosto in v sproščenem vzdušju postavljajo vprašanja. Dogodek so v Goriški knjižnici Franceta Bevka prvič izvedli septembra 2019, ko sta dijake obiskala Danijel Malalan in Martin Lissiach. Mentorstvo nad dogodkom pa so prevzeli ravnateljica tržaške knjižnice Luisa Gergolet in izbrani učitelji iz Gorice (Goriška knjižnica Franceta Bevka, b. d.).

Festival otroške literature Librilliamo organizira zavod Centro Stadium in poteka v Gorici v Italiji vsako leto v začetku aprila. V letu 2019 so se na pobudo NŠK ter Slovenske knjižnice Damirja Feigla Gorica projektu pridružili tudi v Goriški knjižnici Franceta Bevka. Festival so nato povezali z Goriškimi dnevi knjige, ki jih vsako leto prirejajo v Goriški knjižnici Franceta Bevka. Srečanje so poimenovali Odpri oči, dijaki pa so pravljice brali v slovenskem jeziku. K obema festivaloma so nato priključili še festival Mesto knjige, na katerem so izvedli pravljичno srečanje z dijaki iz skupine Librilliamo in otroki s posebnimi potrebami iz Osnovne šole Kozara. Povezovanje vseh treh festivalov so v Goriški knjižnici Franceta Bevka predstavili leta 2019 na strokovnem posvetovanju obmejnih knjižnic z naslovom »Naše skupne vezi v večkulturnem okolju« (Goriška knjižnica Franceta Bevka, b. d.).

Eden najuspešnejših skupnih projektov za spodbujanje branja slovenskih avtorjev je Primorci beremo, saj se število bralcev na tržaškem in goriškem iz leta v leto povečuje. V letu 2018 je sodelovalo 182 zamejskih Slovencev; naslednje leto devet več, v korona letu 2020 187 bralcev, leta 2022 pa že 216 bralcev (V. Vodopivec, osebna komunikacija, april 2022; Poročilo NSK, 2022). Organizirajo tudi zaključno prireditev, in sicer je NŠK organizirala zaključno prireditev v sodelovanju s Knjižnico Srečka Vilharja, Feiglova knjižnica pa z Goriško knjižnico Franceta Bevka (Poročilo NSK, 2022).

V okviru domoznanstva delujeta knjižnici v Italiji pri leksikonu Primorci.si – na portalu Obrazi slovenskih pokrajin. V letu 2021 je NŠK v portal prispevala tri biografije (v letu 2022 pa štiri biografije), pri tem pa izpostavljajo, da je bilo ogledov portala leta 2021 s strani uporabnikov NŠK 2639, na portalu Obrazi slovenskih pokrajin iz celotne Italije pa so zaznali 1512 obiskov (V. Vodopivec, osebna komunikacija, april 2022). Goriška knjižnica Franceta Bevka aktivno digitalizira slovensko gradivo, izdano v Italiji. Gradivo je dostopno na različnih portalih, Europeana 1914–1918, Kamra in dLib.

Knjižnice sodelujejo tudi pri projektu POPslastice, knjižničarki iz Italije aktivno sodelujeta v Društvu bibliotekarjev Primorske in Notranjske, sodelujejo pri

simpoziju zamejskih in slovenskih (primorskih) kulturnih delavcev, projektu Rastem s knjigo itd. (Gujtman, 2017).

4.2 Sodelovanje slovenske splošne knjižnice s knjižnico na Madžarskem

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota (PiŠK MS) je med drugim tudi domoznanska knjižnica za Porabje. PiŠK MS deluje na obmejnem območju in kot taka posebno pozornost posveča izvajanju knjižnične dejavnosti za Slovence v Porabju na Madžarskem. Pri tem sodeluje z Zvezo Slovencev na Madžarskem, saj osrednje knjižnice za Slovence v Porabju še ni (Gujtman, 2017). PiŠK MS pokriva in načrtuje nakup gradiva za potrebe Slovencev v zamejstvu, do katerega dostopajo preko bibliobusa (Združenje splošnih knjižnic, 2020). Bibliobus pokriva tudi območje južno od reke Rabe in severno od prekmurskega dela slovensko-madžarske meje. Prvič je bibliobus prečkal slovensko-madžarsko mejo leta 2020 in na madžarski strani ga je pričakalo 120 dijakov in odraslih, včlanilo se jih je 80, izposodili pa so si 250 knjig (Vugrinec, 2012). Bibliobus ima pet postajališč: Gornji Senik, Sakalovci, Števanovci in dve postajališči v Monoštru, obiskujejo pa ga uporabniki vseh generacij (od otrok v vrtcih, osnovnih šolah, srednjih šolah pa do odraslih) (Gujtman, 2017). Knjižničarji izvajajo pravljíčne urice, ki so jih poimenovali Pravljične urice s punčko in fantkom iz cunj, na bibliobusu in v vzgojno-izobraževalnih ustanovah: v šoli in vrtcu na Gornjem Seniku ter v vrtcih na Dolnjem Seniku v Sakalovcih in v Monoštru. Glavni cilj obiskov pravljíčark in njihovih prizadevanj je, da bi stik z besedno umetnostjo v slovenskem jeziku krepil motivacijo za branje pri otrocih, s tem pa pozitiven odnos do slovenskega jezika in seznanjanje s slovensko literaturo ... Izvajajo bralni projekt Slovenska bralna značka Potujoče knjižnice PiŠK MS v Porabju (Združenje splošnih knjižnic, 2020), ki poteka od novembra do aprila. Bralec mora prebrati tri knjige z bralnega seznama po lastnem izboru, izpolniti prijavnico, kamor vpiše najljubši odstavek ali misel iz prebranih knjig, ter prijavnico oddati na bibliobusu. Ob koncu pripravijo v Monoštru zaključno srečanje vseh udeležencev (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, b. d.).

Za odrasle od leta 2017 izvajajo projekt Obujamo dediščino – pravljíčni večeri za odrasle, ki pomeni obogatitev kulturnega življenja ter oživitvev ter ohranitev kulturne dediščine in jezika prednikov v Porabju. S tem želita organizatorja, PiŠK MS in Zveza Slovencev na Madžarskem, obuditi običaj pripovedovanja. Projekt je leta 2017 na prireditvi Dan splošnih knjižnic prejel nagrado kot najboljši projekt slovenskih splošnih knjižnic za inovativno storitev za uporabnike (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, b. d.).

Organizirali pa so tudi strokovno konferenco za knjižničarje. PiŠK MS in Županijska in mestna knjižnica Dániel Berzenyi Szombathely sta leta 2016 organizirali mednarodno strokovno konferenco z naslovom »Primeri dobrih praks slovensko-madžarskih knjižničarjev«. Na konferenci so bili predstavljeni referati madžarskih in slovenskih knjižničarjev, ki so pokrivali naslednja področja: knjižničarska oskrba manjših naselij na Madžarskem, knjižnična dejavnost v Porabju in dejavnosti, ki se izvajajo za Slovence v zamejstvu (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, b. d.).

PiŠK MS se je konec leta 2016 odločila za Digitalno knjižnico Slovenije (dLib.si) digitalizirati časopis Porabje, in sicer vse od leta 1991 do vključno 2016.

4.3 Sodelovanje slovenske splošne knjižnice s slovensko knjižnico v Avstriji

Slovenska študijska knjižnica Celovec (SŠK) je največja slovenska knjižnica s slovenskim gradivom v Avstriji, pa tudi druga največja knjižnica na avstrijskem Koroškem, za splošno knjižnico AK-Bibliothek Klagenfurt (Slovenska študijska knjižnica, b. d.). Leta 1927 jo je ustanovila Slovenska krščansko-socialna zveza (ki se kasneje preimenuje v Slovensko prosvetno zvezo). Kot splošna knjižnica je vključena v avstrijsko zvezo splošnih knjižnic (Büchereiverband Österreichs), od leta 1997 pa je vključena tudi v slovensko knjižnično mrežo in kooperativni bibliografski sistem COBISS. SŠK je prejemnica obveznega izvoda, torej publikacij, izdanih z javnimi sredstvi, gradivo pa kupujejo tudi s pomočjo subvencij Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (O nas, 2017). Knjižnica še dandanes zadovoljuje potrebe uporabnikov na celotnem območju avstrijske Koroške, predvsem pa skrbi za prebivalce, ki govorijo enega izmed treh koroških slovenskih narečij. Njihovo število sicer strmo pada in je leta 2001 predstavljajo 2,5 % celotnega prebivalstva (okoli 13.000 slovensko govorečih Korošcev). Članov SŠK je okrog 1200, okrog 400 članov pa redno zahaja v knjižnico. Izposoja gradiva za mlade predstavlja 35 % celotne izposoje (Domej, 2007). Poleg SŠK na Koroškem deluje tudi 23 društvenih knjižnic, ki imajo deloma svojo lastno knjižno zalogo. SŠK je zelo povezana in dobro sodeluje z različnimi ustanovami, organizacijami, kulturnimi in prosvetnimi društvi ter s celotnim dvojezičnim izobraževalnim sektorjem na avstrijskem Koroškem (s slovensko gimnazijo v Avstriji, dvojezično trgovsko akademijo, z dvojezičnimi osnovnimi oziroma ljudskimi šolami in vrtci). Učitelji, profesorji, vzgojitelji in učenci na vseh ustanovah se zavedajo, da imajo v SŠK morda eno najpomembnejših izobraževalnih in kulturnih struktur, brez katere ne bi mogle shajati – ker dvojezične izobraževalne ustanove potrebujejo slovensko literaturo. Njihovo medsebojno povezanost te organizacije in ustanove zelo cenijo. SŠK tako na dvojezičnih šolah, v vrtcih in prosvetnih društvih (kjer se za to zanimajo in imajo interes) izvaja oziroma koordinira (predšolsko)

bralno značko. Prav tako v dvojezičnih vrtcih in šolah do 4. razreda knjižničarji SŠK izvajajo pravljичne urice v slovenskem jeziku za dvojezične otroke. Ne SŠK ne KOKR nimata biliobusa, vendar v SŠK (s pomočjo medknjižnične izposoje) poteka projekt, imenovan Potujoča knjižnica, ki ga še najbolj opiše termin premična zbirka, saj projekt ne predstavlja mobilne knjižnice v obliki prevoznega sredstva, na primer v obliki bibliobusa, vlaka in podobno (Kunc, 2021; Koroška osrednja knjižnica, 2020). Ta projekt poteka v SŠK že od 70. let prejšnjega stoletja in omogoča dostop do knjig in gradiva dvojezičnim šolam, vrtcem in prosvetnim društvom, ki jih je na obmejnem območju avstrijske Koroške kar 131. Projekt Potujoča knjižnica je zasnovan kot premična zbirka, ki jo knjižničarke pripravijo po dogovoru s posamezno ustanovo. Knjižničarke na podlagi seznamov (knjige morajo biti primerne tako za določeno starostno skupino kot tudi glede na znanje slovenskega jezika), ki jih pripravijo pedagoški delavci, pripravijo gradivo v zaboje ter ga pošljejo oziroma odnesejo v ustanovo. Po določenem časovnem obdobju, za katerega se dogovorijo ustanove in knjižnica, se gradivo pošlje oziroma prinese nazaj v knjižnico. Namen tega projekta je tako dvojezičnim šolam, vrtcem in društvom na območju avstrijske Koroške še bolj približati slovenski jezik ter spodbujati bralno pismenost v zamejstvu tudi na bolj oddaljenih območjih, saj so nekatere dvojezične ustanove od Celovca (kjer je SŠK stacionirana) oddaljene tudi do 160 kilometrov (Kunc, 2021).

SŠK se povezuje s Koroško osrednjo knjižnico Ravne na Koroškem (KOKR) na različnih področjih. Tako se KOKR vsako leto prijavlja na poziv za sredstva za nakup knjižničnega gradiva za zamejce v Avstriji in sodeluje pri izgradnji knjižnične zbirke SŠK ter ji nudi strokovno pomoč. KOKR z nakupom gradiva za SŠK skrbi za ohranjanje jezika slovenske manjšine v Avstriji in za kulturno povezovanje z matičnim narodom ter spodbuja branje v slovenskem jeziku, prav tako pa zadovoljuje informacijske, izobraževalne in kulturne potrebe zamejcev na avstrijskem Koroškem (Gujtman, 2017). KOKR za tiste, ki se vpišejo v njihovo knjižnico, omogoča brezplačen dostop do njihovih e-virov in e-knjig (Združenje splošnih knjižnic, 2020). KOKR domoznansko dejavnost geografsko pokriva za koroško pokrajino v Sloveniji ter avstrijsko Koroško. Domoznanska dejavnost je namreč zelo pomembna tudi (in predvsem) na obmejnem območju, KOKR jo tako izvaja za oziroma v sodelovanju s SŠK. KOKR ima še posebne (domoznanske) zbirke, do katerih lahko dostopajo samo člani ravenske knjižnice oziroma tudi uporabniki SŠK, ki se včlanijo v KOKR (Koroška osrednja knjižnica, 2016). V letu 2017 pa so popularizirali posebne domoznanske zbirke, ki vsebinsko pokrivajo področje slovenske Koroške v Avstriji, z razstavami, spletno stranjo in objavami v medijih, kot so na primer Koroški radio, Večer Koroška ..., ter na svojih profilih Facebooka. V letu 2017 so pripravili domoznansko razstavo in predavanje o Juliju Felaherju ter njegovi zapuščini (Koroška osrednja knjižnica, 2017). Prav tako pa vseskozi poteka digitalizacija pomembnejših publikacij na avstrijskem

Koroškem (Naš tednik, Mir (Celovec) in Slovenski vestnik), ki jo za SŠK izvaja KOKR.

V SŠK in KOKR sodelujejo pri dveh skupnih projektih, in sicer sta to bralna značka, ki je namenjena odraslim in se imenuje Korošci pa bukve beremo, ter mladinski projekt, imenovan Bodi kul, beri ful. Pri tem je imela v obdobju od leta 2018 do 2021 pomembno vlogo t. i. povezovalna knjižničarka, ki je bila sicer zaposlena v SŠK, dobro pa je poznala tudi delovanje KOKR. Poleg skrbi za izvajanje projektov je sodelovala pri nabavi gradiva, predvsem z vidika priprave seznama literature, kaj bi se v SŠK bolj potrebovalo, pripravljala priporočilni seznam literature, skrbela za promocijo projektov na avstrijskem Koroškem in pridobivanje sodelujočih v projektu, pripravljala razstave v SŠK na tematiko sodelovalnih projektov. Med pogostimi stiki in obiski KOKR je prevažala in dostavljala tudi serijske publikacije za digitalizacijo in gradivo za medknjižnično izposajo. V tem obdobju sta prav večja intenziteta obiska in večje povezovanje knjižnic prispevala k občutno večji medknjižnični izposoji (predvsem iz SŠK v KOKR in ne samo obratno) ter večji udeležbi sodelujočih v obeh čezmejnih projektih. Izmenjava in dostava gradiva je bila v tem obdobju hitrejša, učinkovitejša in predvsem stroškovno ugodnejša za obe knjižnici, saj gradiva ni bilo treba več pošiljati po pošti, kar je iz Avstrije v Slovenijo počasneje. Povezovalna knjižničarka je skrbela tudi za pretok informacij in odgovorov na strokovna vprašanja, saj je vedela, na koga se v KOKR obrniti po pomoč.

V sezoni 2015/2016 je KOKR k projektu bralne značke za odrasle Korošci pa bukve beremo prvič povabila slovenske zamejce v Avstriji. S tem projektom želijo promovirati kakovostno domačo in prevodno literaturo, zato so v SŠK v ta namen oblikovali posebno premično zbirko (Gujtman, 2017). Del bralne značke za odrasle je tudi t. i. lahko branje. Lahko branje so besedila, napisana v lažje berljivi in lažje razumljivi obliki. Lahko branje je namenjeno različnim družbenim skupinam, prav tako pa je namenjeno ljudem, ki slabo poznajo jezik oziroma slovenščina ni njihov materni jezik. Leta 2018 se je v projekt vključilo samo 18 slovenskih zamejcev, vendar je število sodelujočih iz leta v leto naraščalo. V letu 2020 se je branja tako udeležilo 70 zamejskih bralcev, kar je 20 več kot v letu 2019 (Vsebinsko in finančno poročilo, 2020). V letu 2021 je pri projektu sodelovalo 74 zamejskih bralcev (Koroška osrednja knjižnica, 2021), leto kasneje pa kar 86.

Mladinski bralni projekt Bodi kul, beri ful poteka pod okriljem KOKR in v sodelovanju s koroškimi osnovnimi in srednjimi šolami ter dvojezičnimi srednjimi šolami v Celovcu. Projekt so v SŠK sicer uvedli šele v šolskem letu 2019/2020. S projektom želijo spodbujati bralno motivacijo, seznanjati mlade s kakovostno literaturo in vzgajati bralce za vse življenje. Namenjen je mladim od 13. do 18. leta, ki morajo prebrati najmanj tri knjige s priporočenega seznama ter o njih v

z gibanko napisati osnovne podatke, svoje misli in knjigo oceniti. Vse sodelujoče povabijo na zaključno prireditve, na kateri jim podelijo priznanja in manjše praktične nagrade. Ker projekt promovira in izvaja tudi SŠK, je v šolskem letu 2019/2020 sodelovalo 70 dijakov Dvojezične zvezne trgovske akademije Celovec in Zvezne gimnazije in zvezne realne gimnazije (ZG/ZRG) Celovec, v šolskem letu 2020/2021 pa 50 dijakov (Koroška osrednja knjižnica, 2021; 2022). Za SŠK je ta projekt pomemben z vidika spodbujanja branja v slovenskem jeziku v dvojezičnih šolah.

Koroški Slovenci imajo poleg knjižnice na voljo še dve knjigarni v Celovcu, časopise in tednike (Novice in Nedelja). Od leta 1989 objavijo v Koroškem koledarju Slovenske prosvetne zveze tudi bibliografijo.

4.4 Sodelovanje slovenskih splošnih knjižnic s knjižnicami na Hrvaškem

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto vsako leto izvaja posvetovanja in širi primere dobre prakse na mednarodni ravni v okviru Knjižnica – igrišče znanja in zabave, zato se povezuje s slovenskimi in tujimi knjižnicami (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, b. d.). Začetki sodelovanja z Gradsko knjižnico »Ivan Goran Kovačić« Karlovac segajo v leto 1993, ko so v knjižnici v Karlovcu odprli oddelek slovenske knjige. Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto pomaga z zbiranjem slovenskega gradiva in knjig ter z izmenjevanjem strokovnih nasvetov, predavanj ali izobraževanj (Peperko Golob, 2016). Knjižnici organizirata za Slovence različne prireditve, razstave, koncerte, promocije, strokovna srečanja, kot npr. »Slovenski dnevi v Karlovcu«, v okviru prireditve Mesec hrvaške knjige (Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac, b. d.). Skupaj izvajajo Program podpore knjižnicam na čezmejnih območjih, za kar novomeška knjižnica dobiva finančno podporo prek Ministrstva za kulturo RS (Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac, b. d.).

V Gradski knjižnici »Ivan Goran Kovačić« Karlovac deluje osrednja knjižnica Slovencev. Uporabniki imajo možnost brezplačnega vpisa v Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto in s tem jim omogočijo dostop do vseh virov. Na voljo pa je tudi dodaten dostop do gradiva v slovenskem jeziku, in sicer prek Potujoče knjižnice Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto – bibliobusa, ki ima postajališče v kraju Žakanje in Kamanje (Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac, b. d.; Knjižnica Novo mesto).

Več dejavnosti, ki spodbujajo aktivno rabo slovenskega jezika, je organiziranih za otroke, to sta na primer projekta »POPslastice« in »Slovurice« – slovenske urice za predšolske otroke (Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac, b.

d.). Projekt, imenovan Knjižne POPslastice, je avtorski projekt Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto. Namen projekta je na zabaven, aktualen in kakovosten način širiti bralno kulturo med mladimi ter jih izobraževati. Cilj projekta je mladostnikom približati kakovostne in izvirne knjižne vsebine, in sicer tako, da za udeležence vsako leto pripravijo srečanja z različnimi gosti, vrhunskimi strokovnjaki s področja branja, pisanja, igre, televizije, glasbe, slikarstva, fotografije ... Prav tako želijo mladim ponuditi možnost branja ter razpravljanja z vrstniki s podobnimi interesi, vzorniki in znanimi osebami (Knjižne POPslastice, b. d.). V Gradski knjižnici »Ivan Goran Kovačić« Karlovac so jih izvedli dvakrat, udeležilo pa se jih je 120 dijakov karlovske gimnazije (M. Ivanež, osebna komunikacija, april 2022). Enkrat mesečno v Gradski knjižnici »Ivan Goran Kovačić« Karlovac, na Oddelku za predšolske otroke, potekajo tako imenovane »Slovurice« – slovenske urice. Ta dejavnost je namenjena predšolskim otrokom od petega do sedmega leta starosti. Otroci se pri tem projektu, ki poteka na Oddelku za predšolske otroke, učijo slovenskega jezika, a na zabaven in ustvarjalen način. Urice izvajajo knjižničarji iz Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto. S tem projektom se otroke spodbuja, da razvijajo bralno pismenost ter se intelektualno, socialno in jezikovno razvijajo.

Tudi Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper skrbi za slovensko skupnost na Hrvaškem, v Istri in v severnem delu Primorsko-Goranske županije, na Reki. Sodeluje tako s knjižnicami kot tudi s slovenskimi društvi (Združenje slovenskih splošnih knjižnic, 2020). Z istrskimi knjižnicami je sodelovala pri oblikovanju Istrskega biografskega leksikona,² z Gradsko knjižnico Poreč pa na tradicionalnem mednarodnem festivalu »pročitanih knjiga« BOOKtiga ter na srečanjih treh dežel »Knjižnice brez meja« v Kopru (Gujtman, 2017; Združenje slovenskih splošnih knjižnic, 2020). Uvedli so sistem enotne članarine za člane Knjižnice Srečka Vilharja Koper in člane splošnih knjižnic v hrvaški Istri. Članom Slovenskega doma Kulturno-prosvetnega društva Bazovica (Reka) je od leta 2019 omogočen brezplačen dostop do e-knjig in e-zbirk. Domoznanska dejavnost Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper vključuje tudi področje Istrske pokrajine in zbira gradivo, povezano s slovensko in italijansko narodno manjšino na Hrvaškem. Sodeluje tudi v večjezičnem in večkulturnem »korpusu« treh dežel (Koper, Poreč, Trst) »Forum Tomizza«. Za Slovence na območju Istrske županije in severnega dela Primorsko-Goranske županije izvajajo različne dejavnosti (razstave, literarne večere), izobraževanja za spodbujanje rabe slovenščine in razvoja bralne kulture (delavnice Lego zgodbe, izobraževanja za uporabo e-virov, gibalne pravljice ipd.). Te dejavnosti potekajo tako v slovenskih društvenih prostorih kot tudi v hrvaških knjižnicah (Združenje slovenskih splošnih knjižnic, 2020).

---

² <https://histriaweb.eu/wp/dbi-ibl/>

Potujoča knjižnica se od leta 2017 mesečno ustavlja v Umagu in Pulju, od leta 2020 pa tudi pred Osnovno šolo »Vazmoslav Gržalja« v Buzetu. Učenci te šole se udeležujejo pouka slovenskega jezika po modelu C (ocenjevani izbirni jezik). Premične zbirke v slovenskem jeziku pripravljajo za Gradsko knjižnico Umag, Gradsko knjižnico Poreč in Kulturno prosvetno društvo Bazovica – Slovenski dom v Reki (Letno poročilo 2022, 2023). V okviru projekta Knjižnice na plaži deluje izposojevališče na plaži v Novigradu na Hrvaškem (Letno poročilo 2022, 2023), Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica pa je leta 2010 odprla novo premično zbirko v Mošćenički Dragi, v avtokampu Draga. Knjige so na voljo obiskovalcem kampa, k izposoji pa so vabljeni tudi ostali – dopustniki v drugih nastanitvah, dnevni obiskovalci in pa domačini – slovenski zamejci (Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica, 2023).

Knjižnica Rogaška Slatina od leta 2016 sodeluje z Gradsko knjižnico Krapina, ki je zasnovala bralni program za odrasle Branje brez meja/Čitanje bez granica (Knjižnica Rogaška Slatina, 2023).

4.5 Pregled nad vsemi sodelovanji slovenskih knjižnic za slovenske zamejce

V Tabeli 1 je prikaz aktivnosti, ki jih izvajajo slovenske splošne knjižnice za slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah. Iz tabele je razvidno, da so slovenske splošne knjižnice aktivne in da se v okviru svojih nalog zavezujejo k skrbi in ponudbi za različne storitve in dejavnosti izven meja Slovenije. V vseh knjižnicah so v ospredju dejavnosti za spodbujanje branja in bralne kulture med mladimi in odraslimi. Izstopajo tudi domoznanska dejavnost in prizadevanja za digitalizacijo pomembnejših serijskih publikacij in drugega gradiva, namenjenega tako zamejskim Slovencem kot tudi Slovencem v matični domovini. Skrb za izgradnjo knjižnične zbirke se odraža pri nakupu gradiva za zamejske knjižnice, za večjo dostopnost pa skrbijo z postajališči bibliobusa (Italija, Hrvaška in Madžarska) ter premičnimi zbirkami v različnih izobraževalnih in kulturnih inštitucijah ter celo na plažah (Hrvaška).

Primerjava med knjižnicami pokaže raznolikost storitev in dejavnosti, vendar pa tovrsten prikaz v Tabeli 1 ne omogoča vrednotenja teh storitev. Za slednje bi potrebovali nadaljnje raziskave z uporabniki teh storitev, vpogled v zaposlitvene kapacitete in finančne zmožnosti posameznih knjižnic. Vse te oblike in dejavnosti odražajo proaktivnost vodij knjižnic, knjižničnih kolektivov in posameznih knjižničark in knjižničarjev, ki s svojo strokovnostjo in srčnostjo skrbijo za delovanje in razvoj navedenih storitev.

Tabela 1: Projekti, dejavnosti in ostala področja sodelovanja obmejnih knjižnic v Sloveniji

	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica in Narodna in študijska knjižnica Trst ter Slovenska knjižnica Damirja Feigla Gorica	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper in Narodna in študijska knjižnica Trst	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota s potujočo knjižnico v zamejstvu
Dejavnosti za otroke	Projekt Nihče ni izvzet – Nessuno escluso, (vključuje brezbesedne slikanice) Librilliamo (festival otroške literature)	Bralno tekmovanje Berimo z Rovko Črkolovko	Pravljične ure s punčko in fantkom iz cunj Pravljični popoldnevi z ustvarjalnicami za mlade družine
Dejavnosti za mlade	Bralna akcija Rastem s knjigo Mladinski projekt Top Tip v Centru Mladinski literarni festival Bralnice pod slamnikom Knjižne POPslastice	Pravljične ustvarjalnice Legozgodbe	Slovenska bralna značka Potujoče knjižnice PiŠK MS v Porabju
Dejavnosti za odrasle	Bralna akcija za odrasle Primorci beremo	Bralna akcija za odrasle Primorci beremo	Bralna značka za odrasle Obujamo dediščino – Pravljični večeri za odrasle
(Brezplačno) članstvo za Slovence v sosednjih državah	Članstvo po ceniku	Brezplačno članstvo	Brezplačno članstvo
Medknjižnična izposoja	Brezplačna	Brezplačna	/
Izgradnja knjižnične zbirke	Pridobivanje sredstev za nakup gradiva	Pridobivanje sredstev za nakup gradiva	Nakup gradiva za bibliobus
Potujoča knjižnica – bibliobus	Bibliobus: 3 postajališča: Špeter, Doberdob, Bračan	Bibliobus: postajališče: vrtec in OŠ Devin	Bibliobus: 5 postajališč: Gornji Senik, Sakalovci, Števanovci, Monošter (pri Osnovni šoli in Zvezi Slovencev na Madžarskem)
Domoznanska dejavnost	Digitalizacija slovenskega gradiva, ki izide v Italiji	Vnosi v spletni biografski leksikon Primorci.si, na portalu Obrazi slovenskih pokrajin Digitalizacija slovenskega gradiva, izdanega v Italiji	Digitalizacija časopisa Porabje, Slovenski koledar
Ostala področja sodelovanja	Strokovna srečanja in prireditve Vnosi v spletni biografski leksikon Primorci.si, na portalu Obrazi slovenskih pokrajin Vnosi v portal Dobreknjige.si	Izobraževanja in delavnice za zaposlene in uporabnike Vnosi v portal Dobreknjige.si	Knjižnična vzgoja Informacijsko opismenjevanje Mednarodna strokovna konferenca »Primeri dobrih praks slovensko-madžarskih knjižničarjev«

	Koroška osrednja knjižnica Ravne na Koroškem in Slovenska študijska knjižnica Celovec	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto in Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačič« Karlovac	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper s hrvaškimi knjižnicami
Dejavnosti za otroke	/	»Slovurice«, slovenske urice za predšolske otroke	/
Dejavnosti za mlade	Mladinski bralni projekt Bodi kul, beri ful	Projekt Knjižne POPslastice	/
Dejavnosti za odrasle	Bralna značka Korošci pa bukve beremo	Slovenski dnevi na Hrvaškem Bralna značka za odrasle	/
(Brezplačno) članstvo za Slovence v sosednjih državah	Članstvo po ceniku Samo v času pandemije je bil omogočen brezplačen vpis.	Brezplačno članstvo	Članstvo po ceniku (enotna članarina, ki omogoča brezplačno uporabo knjižnic tudi v hrvaški Istri) Brezplačen vpis in dostop za člane Slovenskega doma – Kulturno-prosvetnega društva Bazovica
Medknjižnična izposoja	Brezplačna	/	/
Izgradnja knjižnične zbirke	Pridobivanje sredstev za nakup gradiva	Pridobivanje sredstev za nakup gradiva	Premična zbirka: v Gradski knjižnici Umag, v Slovenskem domu KPD (Kulturno-prosvetno društvo) Bazovica (Rijeka) in v Oddelku Červar Porat Gradske knjižnice Poreč
Potujoča knjižnica – bibliobus	/	Bibliobus: 2 postajališči: Žakanje in Kamanje	Bibliobus: 3 postajališča: Umag, Pulj in Buzet
Domoznanska dejavnost	Digitalizacija pomembnejših publikacij (Naš tednik, Mir (Celovec) in Slovenski vestnik)	Domoznanska dejavnost	Domoznanska dejavnost, zbiranje gradiva, povezanega s slovensko in italijansko narodno manjšino na Hrvaškem Istrski bibliografski leksikon
Ostala področja sodelovanja		Skupne prireditve, razstave, strokovna srečanja, koncerti ... Mednarodno strokovno posvetovanje »Knjižnica – igrišče znanja in zabave«	Mednarodni festival BOOKtiga Srečanje treh dežel: »Knjižnice brez meja«

5 Zaključek

Mednarodno sodelovanje splošnih knjižnic je bolj ali manj prisotno v slovenskih knjižnicah, saj v okviru različnih projektov spodbujajo izmenjavo znanj in izkušenj med knjižničarji ter s tem bogatijo knjižnične storitve za uporabnike. Čezmejno sodelovanje slovenskih splošnih knjižnic z zamejskimi in tudi tujimi knjižnicami pa predstavlja bolj permanentno sodelovanje, omogoča izmenjavo znanja, izkušenj in dobrih praks med knjižničarji z namenom zagotavljanja boljših storitev za slovensko zamejsko skupnost v sosednjih državah. Tovrstna mednarodna povezovanja in sodelovanja vzpodbujajo hitrejši razvoj in kvalitetnejše knjižnične storitve, tako za uporabnike knjižnic kot za celotno lokalno skupnost, v kateri knjižnice delujejo.

Ena od pomembnih komponent čezmejnega sodelovanja je bogatenje knjižnične zbirke in večja dostopnost knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku za uporabnike izven meja Slovenije. Z medknjižnično izposajo je tudi prebivalcem Slovenije omogočen dostop do knjižničnega gradiva v drugih jezikih, ki ga hranijo v čezmejnih knjižnicah. Slovenskim splošnim knjižnicam je z medknjižnično izposajo omogočen dostop do tega tujega gradiva. To je vsekakor izredno pomembno za študente in raziskovalce ter uporabnike, ki jih zanima domoznanska tematika na obeh straneh meje. Pri tem je lahko v veliko pomoč tehnologija, ki bo v prihodnosti gotova igrala še pomembnejšo vlogo tako pri pridobivanju gradiva, obveščanju uporabnikov preko različnih komunikacijskih kanalov kot tudi pri drugih knjižničnih storitvah.

Pomembno je sodelovanje na področju prireditvene dejavnosti. Z najrazličnejšimi vrstami in formati prireditev se promovirajo knjižnične zbirke, kulturna in jezikovna raznolikost ter bralna kultura. Knjižnice z različnimi skupnimi programi in projekti spodbujajo branje leposlovja. Knjižnice imajo tako lahko velik vpliv na svoje uporabnike, da krepijo občutek ponosa na svojo kulturo, tradicijo, jezik, literaturo in zgodovino slovenskega naroda oz. naroda, kateremu pripadajo. Po drugi strani pa to ne izključuje, da ne bi skrbeli tudi za jezik, kulturo in udejstvovanje v državi, v kateri (trenutno) živijo.

Slovenske splošne knjižnice se morajo zavedati pomena večkulturnosti, kar poudarjajo tudi dokumenti IFLA (Yang in Demetriades, 2018), vendar pa to ne pomeni, da bi se morala zmanjšati skrb za slovensko kulturo in jezik tako znotraj kot tudi zunaj meja Slovenije.

Slovenske narodne manjšine so danes še vedno mnogokrat in mnogokje zapostavljene. V Sloveniji smo premalo seznanjeni z dogajanjem izven meja Slovenije tudi zato, ker slovenske manjšine ne dobijo veliko medijske pozornosti s

strani slovenskih medijev. Po drugi strani pa so medijsko zapostavljeni zaradi svoje manjšinjskosti tudi v državi, v kateri prebivajo in delujejo. Politični in finančni vzvodi so za obstoj in delovanje slovenskih manjših izredno pomembni. Ob tem bi morale biti splošne knjižnice prepoznane kot pomemben deležnik, ki omogoča ne samo ohranjanje knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku in dostop do le-tega, temveč bi jim morali nuditi tudi celostno podporo za njihov razvoj in obstoj ter jim zagotavljati ustrezna finančna sredstva, da bi slednje uresničevale. Za vse te dejavnosti so potrebna finančna sredstva, ki bodo dolgoročno pomagala pri partnerstvu knjižnic in ne le pri posameznih projektih, ki dajo knjižnicam zagon, po koncu projekta pa zaradi prenehanja financiranja prenehata tudi delovanje in nadaljnji razvoj zasnovanih ali na novo vpeljanih storitev ter dogodkov.

Navedeni viri

- Bordonaro, K. (2017). The experience of international students at cross-border university libraries. *International Journal of Librarianship*, 2(2), 46–61.
- Brezovnik, B. (2011). *Slovenci v zamejstvu in Rimskokatoliška cerkev*. Celjska Mohorjeva družba; Društvo Mohorjeva družba.
- Domej, M. (2007). Avstrijske splošne knjižnice in Slovenska študijska knjižnica v Celovcu. *Organizacija Znanja*, 12(3), 103–108. <https://doi.org/doi:10.3359/oz0703103>
- Faletar Tanackovic, S., Lacovic, D. in Stanarevic, S. (2011). Small scale study on linguistic diversity and public libraries in Croatia. *New Library World*, 112(11/12), 513–531.
- Faletar, I., Faletar Tanacković, S. in Lacović, D. (2012). Multicultural services of Croatian public libbrareis. *Vjesnik Bibliotekara Hrvatske*, 55(3–4), 153–188.
- Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica (2019). *Program dela in finančni načrt Goriške knjižnice za leti 2019 in 2020*. https://www.gkfb.si/images/dokumenti/info_JZ/Program_dela_in_financni_nacrt_2019-2020.pdf
- Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica. (2018). *Program dejavnosti splošne knjižnice na obmejnih območjih: Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica*. http://www.gkfb.si/images/dokumenti/info_JZ/poziv_OBMEJ_obrazec_GKFB_2018.pdf
- Goriška knjižnica Franceta Bevka. (b. d.). <https://www.gkfb.si/>
- Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac. (b. d.). <https://gkka.hr/>
- Gujtman, M. (2017). *Knjižnična dejavnost za potrebe Slovencev v zamejstvu in podpora Ministrstva za kulturo Republike Slovenije njenemu razvoju*. http://394.ablak.arnes.si/fileadmin/user_upload/MGujtman_Slovenci_v_zamejstvu_2017.pdf

Hancks, J. W. (2011). Cross-border library services. *Scandinavian Public Library Quarterly*, 4, 24–26.

Hancks, J. W. (2014). A cultural and educational link to the homeland: Ethnic minority public libraries in the Danish-German border region. *World Libraries*, 21(1). <https://world-libraries.dom.edu/index.php/worldlib/article/view/525>

Hansson, J. (2011). Public libraries and the national minorities of Sweden—results of a national survey. *New Library World*, 112(9/10), 406–415.

Jurkowski, R. (2010). »Bridging the digital divide: libraries providing access for all?«–BOBCATSSS 2010 (Parma, 25–27 stycznia 2010 r.). *Toruńskie Studia Bibliologiczne*, 3(5), 205–212.

Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica. (2023). Premične zbirke. <https://www.knjiznica-ilb.si/premicne-zbirke/>

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto. (b. d.). <https://www.nm.sik.si/si/knjiznica/>

Knjižnica Rogaška Slatina (2023). Za odrasle. <https://www.knjiznica-rogaska-slatina.si/za-odrasle/>

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. (2016). *Vsebinsko in finančno poročilo o izvedbi programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2016*. https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/pdf/dejavnosti_na_obmejnih_obmocjih/Vsebinsko-in-finanno-poroilo-o-izvedbi-programa-dejavnosti-splone-knjiznice-za-podporo-razvoju-knjiznicne-dejavnosti-na-obmejnih-obmocjih-v-letu-2016.pdf

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. (2017). *Vsebinsko in finančno poročilo o izvedbi programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2017*. https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/pdf/dejavnosti_na_obmejnih_obmocjih/2017/Vsebinsko-in-finanno-poroilo-o-izvedbi-programa-dejavnosti-splone-knjiznice-za-podporo-razvoju-knjiznicne-dejavnosti-na-obmejnih-obmocjih-v-letu-2017.pdf

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. (2020). *Vsebinsko in finančno poročilo o izvedbi programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2020*. https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2021/05/Vsebinsko_in_finan%C4%8Dno_poro%C4%8Dilo_o_izvedbi_programa_dejavnosti_spl%C5%A1ne_2020-1.pdf

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. (2021). *Program dejavnosti splošne knjižnice na obmejnih območjih za leto 2021*. https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2021/05/Program_dejavnosti_spl%C5%A1ne_knji%C5%BEnice_na_obmejnih_obmo%C4%8Djih_za_leto_2021-1.pdf

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. (2021). *Vsebinsko in finančno poročilo o izvedbi programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2021*. <https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2022/02/Vsebinsko-in-financno-porocilo-2021.pdf>

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. (2022). *Program dejavnosti splošne knjižnice na obmejnih območjih za leto 2022*. <https://www.knjiznica-ravne.si/wp-content/uploads/2022/04/2022-program-dejavnosti-na-obmejnih-obmocjih-drugo-branje.pdf>

Kunc, B. (2021). *Projekt Potujoča knjižnica v Slovenski študijski knjižnici Celovec in njegov pomen za spodbujanje bralne pismenosti med zamejci* [Pisna naloga za bibliotekarski izpit, Narodna in univerzitetna knjižnica]. dLib. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-CF9S8KQX>

Letno poročilo 2022. (2023). Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper. https://www.kp.sik.si/wp-content/uploads/2023/03/Letno_porocilo_2022.pdf

Majovski, K. (2005). Pregled domoznanske dejavnosti v Narodni in študijski knjižnici v Trstu. *Knjižnica*, 49(3), 53–65.

Miller, R. T. (2015). Border Crossing. *Library Journal*, 140(10), 1–3.

O nas. (2017). Slovenska študijska knjižnica. <http://celovec.sik.si/sl/o-nas/>

Onifade, F. N. in Bridges, L. (2018). Sister library cooperation: Inspiring cross-cultural capability for librarians. *IFLA journal*, 44(1), 44–55.

Peoples, A. in Ward, T. (2007). »Inspiring Readers«: a cross border reader development project. *New Library World*, 108(5/6), 218–228.

Peperko Golob, D. (ur.). (2016). *70 let Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto: (1946–2016)*. Knjižnica Mirana Jarca.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota. (b. d.). <http://beta.ms.sik.si/>

Poročilo NŠK. (2022). *Poročilo o delovanju 2022*. Narodna in študijska knjižnica Trst.

Sabolović-Krajina, D. (2019). Croatian public libraries in time of crisis. *IFLA journal*, 45(1), 48–56.

Šuler Pandev, S. in Vončina, S. Domoznanstvo in posebne zbirke v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika. *Knjižnica*, 49(3), 67–80.

Švent, R. (2007). Vloga in pomen izseljenskih knjižnic. *Knjižnica*, 51(1), 141–154. <https://knjiznica.zbds-zveza.si/knjiznica/article/view/5882>

Vávrová T., Hrubeš, M. in Čáp, P. (2016). Civic initiation through public libraries in the Czech Republic. V: *Beyond Us vs. Them: Citizenship education with hard to reach learners in Europe*. (No. 1618). Bundeszentrale für politische Bildung. <https://repository.londonmet.ac.uk/5336/1/Beyond%20Us%20and%20Them.pdf#page=64>

Yang, L. in Demetriades, N. (2018). IFLA/UNESCO Multicultural Library Manifesto Toolkit.

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/01, 96/02 – ZUIJK in 92/15. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2442>

Zakon o obveznem izvodu publikacij (ZOIPub). (2006). *Uradni list RS*, št. 69/06 in 86/09. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3606>

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM). (2006). *Uradni list RS*, št. 43/06 in 76/10. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4387>

Združenje splošnih knjižnic. (2020). *Sodelovanje splošnih knjižnic z zamejskimi Slovenci in Slovenci po svetu*. https://www.knjiznice.si/wp-content/uploads/2020/07/Sodelovanje_knji%C5%BEnic_z_zamejci_in_Slovenci_po_svetu_20200703.pdf

---

Blažka Kunc, mag. bibl., inf. in zal. štud.

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: blazkakunc@yahoo.com

Doc. dr. Katarina Švab

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: katarina.svab@ff.uni-lj.si